
[97-3-RE](#)

CAUSA 97-3-RE

Número de registre: 143-1997. Recurs d'empara

SENTÈNCIA DEL DIA 21 DE NOVEMBRE DE 1997

BOPA núm. 71, del 26 de novembre de 1997

En nom del Poble Andorrà,

El Tribunal Constitucional,

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional el dia 2 de setembre de 1997 pel Ministeri Fiscal, mitjançant el qual interposa recurs d'empara contra la sentència de data 16 de juliol de 1997, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia en la causa núm. 103-2/95 per presumpta vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució, i atès que el Ministeri Fiscal sol·licita al Tribunal Constitucional que dicti sentència en la qual s'atorgui l'empara sol·licitada, i es decreti la nul·litat de la sentència impugnada per incongruència omissiva en relació amb el pronunciament de la responsabilitat civil de la Sra. Meritxell Toro Moreno respecte al delictes d'emissió de xec sense provisió de fons pel qual fou condemnat el Sr. Carles Botella Guindin, i es retrotreguin les actuacions al moment processal anterior al pronunciament de la sentència,

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102,

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè,

Vist l'aute del Tribunal Constitucional de 22 de setembre de 1997, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, en relació amb la sentència impugnada, el recurs d'empara interposat pel Ministeri Fiscal,

Vista la còpia dels autes de la causa núm. 103-2/95 instats davant de la justícia ordinària, especialment l'aute de processament dictat per la batlle instructora, el dia 18 de maig de 1995,

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 25 de setembre de 1997, per la representació processal de la societat Mauco, SA, mitjançant el qual formalitza la seva condició de codemandant,

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 26 de setembre de 1997, per la representació processal de la Sra. Meritxell Toro Moreno i del Sr. Ricard Toro Carrasco,

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el dia 29 de setembre de 1997, per la representació processal del Sr. Carles Botella Guindin,

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per la representació processal de la societat Mauco, SA, pel Ministeri Fiscal, per la representació processal del Sr. Carles Botella Guindin, i la representació processal de la Sra. Meritxell Toro Moreno i del Sr. Ricard Toro Carrasco,

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. François Luchaire,

Antecedents:

Primer

Amb data 20 de desembre de 1993, el Sr. Carles Botella Guindin, soci i gerent de la societat mercantil TTISA, va lliurar un xec a la societat Mauco, SA en concepte de pagament de material de construcció, per un import de 319.200 pessetes, el qual presentat al cobrament fou retornat per manca de provisió de fons suficient i disponible, segons consta en els autes de la causa núm. 103-2/95 seguida davant de la jurisdicció ordinària.

Segon

Amb data 13 de maig de 1994, la representació lletrada de la societat Mauco, SA va comparèixer davant de la Batllia per interposar querella criminal contra el Sr. Carles Botella Guindin pel delictes d'emissió de xec sense provisió de fons, previst en l'article 249 del Codi Penal. Posteriorment, la societat Mauco, SA va presentar escrit davant de la Batllia per completar i ampliar la querella criminal pels delictes previstos als articles 131 i 138 de Codi Penal contra els Srs. Carles Botella Guindin i Ricard Toro Carrasco, i en què així mateix, instava la declaració de la responsabilitat subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno.

Tercer

Amb data 18 de maig de 1995, la batlle instructora, considerant que els fets podien constituir un delictes major d'emissió de xec sense provisió de fons tipificat a l'article 249 del Codi Penal, va dictar un aute de processament contra el Sr. Carles Botella Guindin i alhora va declarar "... responsables civils subsidiaris a Meritxell Toro Moreno i Ricard Toro Carrasco". L'esmentat aute decreta la presó provisional del Sr. Carles Botella Guindin. L'aute de processament no es pronuncia respecte a la resta de pretensions dels escrits de querella presentats per la representació lletrada de la societat Mauco, SA.

Quart

Amb data 18 de novembre de 1996, la representació lletrada de la societat Mauco, SA va formular un escrit de qualificació provisional en què considera:

1. Que el Sr. Carles Botella Guindin és autor responsable d'un delictes major d'emissió de xec sense provisió de fons, així com dels delictes majors tipificats als articles 131 i 138 del Codi Penal.
2. Que el Sr. Ricard Toro Carrasco és autor responsable dels delictes majors tipificats als articles 131 i 138 del Codi Penal i responsable civil solidari pel que respecta al delictes major d'emissió de xecs sense provisió de fons i subsidiàriament responsable civil subsidiari pel que respecta a aquesta darrera figura delictiva, en aplicació del que estableixen els articles 69.7 i 76 del Codi Penal

3. Que la Sra. Meritxell Toro Moreno ha d'ésser declarada responsable civil subsidiària en relació amb totes les figures delictives esmentades als dos apartats anteriors, en aplicació del que estableix l'article 69.8 del Codi Penal.

Cinquè

Amb data 27 de febrer de 1997, el Tribunal de Corts dictà sentència en la qual condemna l'únic processat, Sr. Carles Botella Guindin com a autor responsable d'un delictes d'emissió de xec sense provisió de fons tipificat a l'article 249 del Codi Penal. Aquest és l'únic delictes pel qual el condemnat havia estat processat. El Tribunal de Corts li imposa una pena de tres mesos de presó condicional, el pagament de les despeses processals causades i l'obligació d'indemnitzar la societat Mauco, SA. En l'esmentada sentència, el Tribunal de Corts no es pronuncia respecte a les peticions formulades per la representació lletrada de la societat Mauco, SA relatives a la pretesa infracció dels articles 131 i 138 del Codi Penal, per les quals no havien estat processats. Així mateix, es desestima la declaració de la responsabilitat civil subsidiària del Sr. Ricard Toro Carrasco i de la Sra. Meritxell Toro Moreno.

Sisè

Amb data 21 d'abril de 1997, la representació lletrada de la societat Mauco, SA va interposar recurs de suplicació contra esmentada sentència del Tribunal de Corts, en què sol·licitava al Tribunal Superior de Justícia que condemnés "... els Srs. Carles Botella Guindin i Ricard Daniel Toro Carrasco, el primer pel delictes major d'emissió de xec sense provisió de fons i creació de societat fictícia en perjudici de tercers, i el segon únicament per aquesta segona figura delictiva, a la mateixa pena que ha estat imposada al primer en la resolució recorreguda, i declarant la Sra. Meritxell Fabiola Toro Moreno responsable civil subsidiària del pagament de la indemnització reconeguda a favor de la societat "Mauco, SA" en la resolució objecte del recurs."

Setè

Amb data 16 de juliol de 1997, el Tribunal Superior de Justícia va dictar sentència en la causa de referència en què:

1. Va constatar que "no resulta possible condemnar pels delictes dels articles 131 i 138 del C.P. al processat, tal com pretén la societat recurrent, perquè aquells fets (...) no foren imputats judicialment al processat, al no comprendre's en l'aute de processament dictat ni tampoc en altra resolució d'inculpació judicial, no passant tampoc al Judici Oral, l'objecte del qual quedà delimitat objectivament i subjectiva per l'aute de processament dictat".

-
1. Va desestimar “el recurs en el seu darrer aspecte, consistent en pretendre la responsabilitat civil subsidiària de Meritxell Fabiola Toro Moreno, ja que no havent-se pogut establir prèviament una responsabilitat penal pels delictes que pretén la recurrent, és clar que tampoc pot parlar-se de responsabilitat civil subsidiària, la qual és sempre una responsabilitat de segon grau, que segueix a una responsabilitat directa de la persona penalment responsable”.
 1. Va confirmar íntegrament la sentència dictada en la causa de referència pel Tribunal de Corts el dia 27 de febrer de 1997.

Vuitè

Amb data 2 de setembre de 1997, el Ministeri Fiscal presenta un escrit davant d'aquest Tribunal Constitucional, mitjançant el qual interposa -de conformitat amb el que disposen els articles 41, 98 i 102 de la Constitució i el capítol sisè del títol IV de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional- un recurs d'empara contra la sentència de 16 de juliol de 1997 dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, i sol·licita que es dicti sentència en què es declari que s'ha produït la vulneració del dret a la jurisdicció reconegut a l'article 10 de la Constitució. El Ministeri Fiscal considera que la resolució del Tribunal Superior de Justícia “no conté per tant cap pronunciament sobre la pretesa responsabilitat civil de la Sra. Meritxell Fabiola Toro Moreno en relació al delicte d'emissió de xec sense provisió de fons sobre el que si s'havia declarat una responsabilitat penal i civil directe del processat Carles Botella Guindin...” i afegeix que “aquesta incongruència omissiva o falta de pronunciament sobre una de les pretensions aduïdes pot haver produït lesió del dret a la Jurisdicció consagrat en l'article 10 de la nostra Constitució”. El Tribunal Constitucional admet a tràmit el recurs d'empara mitjançant aute de 22 de setembre de 1997.

Novè

Amb data 25 de setembre de 1997, la representació lletrada de la societat Mauco, SA presenta, davant d'aquest Tribunal, escrit d'al·legacions en el qual considera que el Tribunal Superior de Justícia, desestimant la responsabilitat civil subsidiària de Meritxell Toro Moreno, es refereix “als delictes tipificats en els articles 131 i 138 del Codi penal, en relació als quals efectivament no s'ha pogut establir prèviament responsabilitat penal” i que l'òrgan judicial “no resol, en cap sentit, la petició d'aquesta part de revocació de la resolució recorreguda en el sentit de declarar a la Sra. Meritxell Fabiola Toro Moreno responsable civil subsidiària del Sr. Carles Botella Guindin (...) en relació al delicte major d'emissió de xec sense provisió de fons, pel qual el repetit Sr. Carles Botella Guindin fou processat i posteriorment condemnat, i respecte al qual la dita Sra. Meritxell Fabiola Toro Moreno fou declarada responsable civil subsidiària en el mateix aute en què es va declarar processat al Sr. Carles Botella Guindin”; i s'afegeix que “La vulneració del dret fonamental a la jurisdicció es produeix en la mesura que la Sala Penal del Molt Illustre Tribunal Superior de Justícia

no resol totes les pretensions que li són formulades per aquesta part”.

Desè

Amb data 26 de setembre de 1997, la representació lletrada de la Sra. Meritxell Toro Moreno i del Sr. Ricard Toro Carrasco presenta, davant del Tribunal Constitucional, un escrit d'al·legacions manifestant que s'oposa a la responsabilitat civil dels seus representats perquè “ el que la recurrent demanava al M. I. Tribunal Superior de Justícia no era la revocació de la sentència del M.I. Tribunal de Corts, i la subsegüent condemna de la Sra. Toro Moreno com a responsable civil subsidiària del delictes d'emissió de xec sense provisió de fons, com ho pretenen les avui parts codemandants, ans al contrari (...) tan sols pretenia posar en relleu davant del M.I. Tribunal Superior de Justícia la manca de pronunciament, l'error del M.I. Tribunal de Corts sobre les responsabilitats civils i penals dels Srs. Botella, Toro Carrasco i Toro Moreno en relació als delictes dels articles 131 i 138 del Codi Penal”. Per tant, “el M.I. Tribunal Superior de Justícia no podia pronunciar-se sobre la responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Fabiola Toro Moreno en relació al delictes d'emissió de xec sense provisió de fons, car no era el demanat per la representació de Mauco, SA en el recurs de suplicació.” Considera que “el M. I. Tribunal Superior de Justícia no incorre en incongruència omissiva o falta de pronunciament, ans al contrari, no havent-hi doncs cap vulneració de l'article 10 de la Constitució” i que “procedeix que no sigui admès el Recurs d'Empara formulat per la Fiscalia General”.

Onzè

Amb data 29 de setembre de 1997, la representació lletrada d'ofici del Sr. Carles Botella Guindin presenta, davant del Tribunal Constitucional, escrit d'al·legacions en què considera que el Tribunal Superior de Justícia va desestimar la responsabilitat civil subsidiària de Meritxell Toro Moreno “respecte als delictes que pretén la recurrent. És a dir, respecte a la totalitat dels delictes, sense exclusió del delictes de xec sense provisió” i que “resulta del tot improcedent l'empara sol·licitat, atès que de la resolució judicial recorreguda no en resulta la incongruència omissiva referida per la recurrent”.

Dotzè

Amb data 15 d'octubre de 1997, la representació processal de la societat Mauco, S.A; amb data 16 d'octubre de 1997, el Ministeri Fiscal; amb data 21 d'octubre de 1997, la representació processal del Sr. Carles Botella Guindin, i amb data 22 d'octubre, la representació processal de la Sra. Meritxell Toro Moreno i del Sr. Ricard Toro Carrasco, van formular escrits de conclusions en què reiteren tot allò que fou al·legat i argumentat en els precedents escrits presentats davant el Tribunal

Fonaments jurídics:

En relació amb l'article 10 de la Constitució

Considerant que

- L'article 10.1 de la Constitució disposa que “es reconeix el dret a la jurisdicció, a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en Dret, i a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei”.
- D'aquest precepte en resulta, pel que fa al dret a obtenir un pronunciament complet de la justícia, que el jutge o el tribunal competent tenen l'obligació de pronunciar-se completament respecte de totes les peticions que els han estat formulades, ja sigui declarant de manera raonada la desestimació de la pretensió, ja sigui entrant en el fons i dictant una decisió motivada que es pronunciï en relació amb totes les pretensions deduïdes, sigui en el sentit que sigui.
- En conseqüència, la manca d'un pronunciament complet per part del jutge o el tribunal competent produeix una omissió contrària a l'article 10 de la Constitució.

En relació amb les pretensions de les parts

Considerant que la societat Mauco, SA va manifestar en el seu escrit de qualificació provisional de 18 de novembre de 1996, presentat davant del Tribunal de Corts:

- Que el Sr. Carles Botella Guindin és autor responsable d'un delictes major d'emissió de xec sense provisió de fons tipificat a l'article 249 del Codi Penal i dels delictes majors tipificats als articles 131 i 138 del Codi Penal.
- Que el Sr. Ricard Toro Carrasco és autor responsable dels delictes majors tipificats als articles 131 i 138 del Codi Penal.
- Que el Sr. Ricard Toro Carrasco ha d'ésser declarat responsable civil solidari pel que

respecta al delict major d'emissió de xec sense provisió de fons, i subsidiàriament responsable civil subsidiari pel que respecta a aquesta mateixa figura delictiva.

- Que la Sra. Meritxell Toro Moreno ha d'ésser declarada responsable civil subsidiària en relació amb totes les figures delictives esmentades anteriorment d'acord amb el que estableix l'article 69.8 del Codi Penal.

Considerant que en la seva sentència del dia 27 de febrer de 1997, el Tribunal de Corts:

- No es pronuncia respecte a les peticions formulades per la representació lletrada de la societat Mauco, SA, relatives a la pretesa infracció dels articles 131 i 138 del Codi Penal, per la qual no havien estat processats.
- Condemna el Sr. Carles Botella Guindin com a autor responsable d'un delict major d'emissió de xec sense provisió de fons tipificat a l'article 249 del Codi Penal a la pena de tres mesos de presó condicional, al pagament de les despeses processals causades i a indemnitzar la societat Mauco, SA amb la quantitat de 99.600 pessetes amb els interessos al tipus legal des de la data del 13 de maig de 1994.
- Va manifestar que "... no procedeix declarar la responsabilitat civil ni de Ricard Toro contra el qual té la querellant una acció civil en el marc del concordat ni de Meritxell Toro".
- Per motius respecte als quals no correspon pronunciar-se al Tribunal Constitucional, el Tribunal de Corts ha desestimat la petició d'un pronunciament relatiu a la declaració de la responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno, formulada per la societat Mauco SA, "desestimem les altres demandes presentades en concepte de responsabilitat civil per la societat Mauco, SA".

Considerant que la societat Mauco, SA va sol·licitar en el seu escrit de recurs de suplicació de 21 d'abril de 1997:

- La condemna dels Sr. Carles Botella Guindin i Ricard Toro Carrasco, del primer pel delict major d'emissió de xec sense provisió de fons i creació de societat fictícia en perjudici de tercers, i del segon únicament per aquesta segona figura delictiva.
- La declaració de la responsabilitat civil subsidiària del pagament de la indemnització reconeguda a favor de la societat Mauco, SA, de la Sra. Meritxell Toro Moreno.

Considerant que en la seva sentència del dia 16 de juliol de 1997, el Tribunal Superior de Justícia:

- Va desestimar les pretensions de la societat Mauco, SA, relatives a la condemna -pels delictes dels articles 131 i 138 del Codi Penal- dels Srs. Carles Botella Guindin i Ricard Toro Carrasco, en considerar que no se'ls pot condemnar com a autors dels esmentats delictes perquè no foren imputats judicialment per aquests fets, ja que no es comprenien en l'aute de processament dictat.
- Va desestimar les pretensions de la societat Mauco, SA, consistents a pretendre la declaració de la responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno en constatar "... que no havent-se pogut establir prèviament una responsabilitat penal pels delictes que pretén la recurrent, és clar que tampoc pot parlar-se de responsabilitat civil subsidiària, la qual és sempre una responsabilitat de segon grau, que segueix a una responsabilitat directa de la persona penalment responsable".
- Aquesta darrera constatació s'aplica en relació amb els delictes establerts als articles 131 i 138 del Codi Penal, però no té en compte el pronunciament condemnatori relatiu al delicte major d'emissió de xec sense provisió de fons previst a l'article 249 del Codi Penal.

No obstant això, considerant que

1. El Tribunal de Corts havia desestimat mitjançant una decisió motivada la pretensió de la representació lletrada de la societat Mauco, SA, relativa a la declaració de la responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno respecte a l'emissió d'un xec sense provisió de fons.

2. En el recurs de suplicació, la representació lletrada de la societat Mauco, SA no va formular cap argumentació contra les consideracions i motivacions de la sentència del Tribunal de Corts relatives a la desestimació de la declaració de responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno. No correspon, doncs, al Tribunal Superior de Justícia pronunciar-se sobre aquestes consideracions i motivacions.

3. En conseqüència, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, en confirmar íntegrament la sentència del Tribunal de Corts, fa seu el conjunt de la sentència dictada en la primera instància, i en particular, el seu pronunciament respecte a la desestimació de la pretensió relativa a la declaració de la responsabilitat civil subsidiària de la Sra. Meritxell Toro Moreno.

Per tant, no hi ha hagut per part del tribunal competent una omissió del deure de jutjar, contrària a

DECISIÓ:

En atenció a tot el que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. No atorgar l'empara sol·licitada pel Ministeri Fiscal i desestimar íntegrament la seva pretensió continguda en el recurs d'empara; no atorgar l'empara sol·licitada per la part codemandant en el present recurs. D'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional s'imposa a la societat Mauco, SA la condemna en costes de la totalitat de les despeses processals davant de la jurisdicció constitucional.
1. Publicar la present sentència, d'acord amb el que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada al Ministeri Fiscal, al president del Tribunal Superior de Justícia, al president de la Batllia, a la representació processal de la societat Mauco, SA, a la representació processal del Sr. Carles Botella Guindin, i a la representació processal de la Sra. Meritxell

Toro Moreno i del Sr. Ricard Toro Moreno, ho pronunciem, manem i signem, a Andorra la Vella, el dia vint-i-u de novembre de mil nou-cents noranta-set.

François Luchaire

President

Pere Vilanova Trias

Joan Josep López Burniol

Magistrat
